

Учитель-дослідник: має високий рівень професійної підготовки; оптимально поєднує наукову та практичну підготовку; поповнює свої знання протягом усього життя; застосовує принципи наукової організації на практиці; володіє такими перцептивно-гностичними якостями, як спостережливість, інтелектуальна активність, власний дослідницький стиль, гнучкість і оригінальність мислення, інтуїція, об'єктивність, критичність.

Учитель-дослідник знає: логіку, методику, методологію, процедуру педагогічного дослідження; принципи і прийоми збору, обробки, використання наукової інформації; процес підготовки результатів дослідження до публікації, основи наукової організації праці.

Учитель-дослідник уміє: застосовувати отримані знання та вміння для вирішення конкретних педагогічних і дослідницьких задач; точно формулювати конкретну педагогічну або дослідницьку задачу і вибирати стратегію для її ефективного вирішення; здійснювати розумне перспективне планування; прогнозувати і передбачати; вивчати й узагальнювати досвід колег; володіти науковим апаратом, стилем наукового мислення; визначати власні дослідницькі потреби; самостійно формулювати проблему дослідження та використовувати адекватні її завданням методи; спостерігати, порівнювати, аналізувати, систематизувати психолого-педагогічні явища і факти, переконливо аргументувати висновки, викладати матеріал чітко, стилістично точною літературною мовою; використовувати алгоритм пошуку, обробки та використання інформації; добре орієнтуватися в науковій, популярній, політичній літературі, методичній літературі за фахом, працювати з бібліотечними фондами; володіти комп'ютерною та інформаційною грамотністю.

Отже, завдання, які постають перед виробництвом, педагогічною практикою, настільки складні, що їх вирішення зазвичай передбачає активний творчий пошук найбільш оптимальних шляхів. Тому сучасний фахівець повинен володіти не тільки певною сумою фундаментальних знань, але й навичками творчого вирішення питань, уміннями дослідницької діяльності, готовністю використати в роботі все те нове, що з'являється в науці і практиці, постійно вдосконалювати професійну майстерність, швидко адаптуватися до нових умов професійної діяльності.

Рябець І. В.

Національний університет «Кієво-Могилянська академія»

ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ «ДЕБАТИ» У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

Новий Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 року висуває нові вимоги до вітчизняної педагогічної науки з вдосконалення системи професійної підготовки майбутніх фахівців. Інтенсивний пошук та реалізація більш ефективних форм, методів, засобів і освітніх технологій професійного навчання сприяють практичному вдосконаленню системи професійної підготовки. У цьому контексті результативним є використання сучасної педагогічної технології «дебати», особливо в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців соціономічних професій в т. ч. фахівців із зв'язків з громадськістю.

У світовій освітній практиці дебати вже давно використовують, як педагогічну технологію, що дає можливість обговорювати складні, неоднозначні питання, розглядаючи їх з різних точок зору.

На основі аналізу вітчизняної та зарубіжної наукової і методичної літератури, можна зазначити, що існують різні підходи до визначення поняття «дебати»: дебати як технологія навчання, як метод навчання, як стратегія навчання, як освітня методологія. Відображенням досліджень цієї категорії слугують праці таких відомих науковців: Т. Архіпової, М. Брадшау, Р. Бранхема, В. Вільхофта, О. Зими, З. Імжарова, Р. Кеннеді, Л. Києнко-Романюк, Н. Клакстон, А. Кроуфорда, Е. Ламаха, Х. Лиммермана, Х. Малькольма, Л. Мартіні, Дж. Міні, М. Омелічевої, А. Панченкова, С. Поварнина, О. Пометун, Л. Пироженко, Т. Ремеха, Д. Росса, В. Саула, С. Скотт, Д. Стейнберга, І. Сушенка, Д. Таннена, О. Франківської, Г. Фреймана, О. Фрілі, Г. Шейнова, А. Шнайдера, М. Шнурера, К. Шустера, В. Фостера та інші. Єдиного визначення цього поняття на сьогодні не існує. Розглянемо декілька визначень дефініції «дебати».

Наприклад, американські вчені А. Шнайдер і М. Шнурер визначення «дебати» потрактовують як спеціально організований, чітко структурований публічний обмін думками між двома сторонами з актуальної теми (Шнайдер А., Шнурер М., 2009).

Інший американський дослідник - Р. Трепп - розглядає дебати як процес аргументації певних тверджень в ситуаціях, у яких результат має бути визначений суддею (Трепп Р., 2009).

Авторка програм і підручників, консультант із навчальних програм в Ірландії, побудованих на широкому застосуванні дебатів, Н. Клакстон визначає дебати як навчальний інструмент, за допомогою якого можна досягти певних освітніх цілей. Вони розвивають комунікативні та мовленнєві навички, даючи учням змогу здійснювати як підготовлені, так і спонтанні презентації залежно від потреб... Дебати розвивають критичне мислення та навчають дослідженню і потребують співпраці. Дебати є також чудовим інструментом для вирішення конфліктів, що сприяє мирному та толерантному спілкуванню й повазі до думки інших (Клакстон Н., 2008).

С. Скотт стверджує, що дебати сприяють розвитку критичного мислення студентів (учнів) на основі вивчення аргументів, проведення досліджень, збирання інформації, аналізу, оцінювання аргументів, розгляду припущень і міжособистісного спілкування (Скотт С., 2008).

Зарубіжний досвід у царині впровадження дебатів як технології навчання має слугувати для активного впровадження його в навчально-виховний процес сучасної української педагогічної школи. Про це сучасний вітчизняний науковець О. Пометун, відкидаючи значення дебатів у вузькому розумінні як змагання інтелектуалів, внаслідок чого унеможливується визначення їх освітньої цінності і потенціалу, ефективно впровадження в навчально-виховний процес, вперше в Україні використала термін «педагогічна технологія» щодо дебатів у передмові до українського видання посібника А. Шнайдера та М. Шнурера «Навчання через дебати: різноманіття поглядів» (Пометун О. І., 2009). Цю наукову проблематику розглядають сучасні вітчизняні педагоги О. Зима, З. Імжарова, О. Пометун, С. Ремех, І. Сущенко та інші.

І. Сущенко зазначає, що до характерних ознак (характеристик) цієї педагогічної технології слід віднести наступне:

1) тема для обговорення відома учасникам заздалегідь і є суспільно значущою та актуальною (кожного разу це повинна бути лише одна тема, яка не змінюється протягом обговорення, вона має бути сформульована як певне твердження);

2) розуміння теми тими, хто бере участь у дебатах, має бути тотожним, (тому обидві сторони мають домовитися про дефініції - визначення ключових термінів, понять із певної теми, що мають бути спільними для обох сторін, такі визначення пропонуються учасниками, виходячи із загальноновизнаних та достовірних джерел);

3) кожна сторона має можливість висловити свою позицію та обов'язково відповісти на аргументи опонентів (рівність участі у дебатах проявляється і в чіткому визначенні часу як для виступів, так і для періоду перехресних запитань та відповідей);

4) у процесі обговорення учасники мають використовувати аргументи та докази, адже довести правильність власної позиції можливо тільки тоді, коли аргументація переконлива;

5) обговорення передбачає виділення певного часу на «перехресне опитування» - запитання та відповіді, які учасники дебатів використовують як для ствердження власної позиції, так і для виявлення слабких сторін в аргументації опонентів (Сущенко І., 2006).

Як ми бачимо із попереднього, дебати мають свої правила і різняться в залежності від конкретного формату дебатів. Тобто ці формати виокремлюються властивими лише їм ознаками: кількість гравців у команді; час та порядок їхніх виступів; змістовне наповнення промов; види тем, що обговорюються в межах певного формату; правильне використання законів формальної логіки; завдання команд; обов'язки гравців. Також слід зазначити, що формати дебатів залежать від національних традицій та деякі відображають суспільно-політичний устрій. На сьогодні існують такі формати дебатів:

- Дебати Лінкольна-Дагласа (Lincoln-Douglas Debate) - дебати один-на-один;
- Політичні дебати (Policy Debate) - грають дві команди по дві особи;
- Дебати Карла Поппера (класичні - ціннісні теми) - три проти трьох;
- Австралійсько-азійські дебати (The Australia-Asia Debate) - три на три за посібником Рея Ді Круза (Ray D'Cruz, 2003);
- Американський формат Парламентських Дебатів (American Parliamentary Debate) - два на два;
- Британський формат Парламентських Дебатів (British Parliamentary Debate or Worlds - офіційний формат Світових чемпіонатів) - змагаються чотири команди по дві особи;
- Дебати Теда Тернера (Ted Turner Debate or Controversy Debate) - два на два;
- Всесвітній формат шкільних дебатів - три на три та інші.

У навчальному процесі зарубіжних коледжів та університетів активно використовуються дебати як можливість обговорювати складні, неоднозначні питання, розглядаючи їх з різних точок зору. Існує мережа міжнародних, національних, університетських асоціацій з проведення дебатів.

Розуміння глибинного змісту такої педагогічної технології як «дебати» дасть можливість відштовхнутися від розуміння дебатів, як змагання між інтелектуалами при чому на шкільному рівні, і перейти до використання цієї технології у фаховій підготовці у сучасному ВНЗ. Адже дебати розвивають дуже важливі навички та вміння, необхідні в сучасному світі: уміння знаходити потрібну інформацію та її аналізувати, формулювати власне ставлення, позицію до отриманої інформації, розвивати критичне мислення та аргументувати власну точку зору, переконувати, спираючись на докази з використанням логічних або емоційних аргументів, ставити запитання та шукати на них відповіді, приймати виважені рішення та т. і. Наразі у деяких провідних вітчизняних ВНЗ відбувається позааудиторна нефахова діяльність дебатних клубів та асоціацій (КНУ імені Тараса Шевченка, НаУКМА, НТУУ «КПІ» та інші).

Головне завдання професійної діяльності фахівців із зв'язків з громадськістю - це налагодження системи публічних комунікацій, а саме взаємодія соціальних суб'єктів: індивідів, спільнот, організацій, соціальних інститутів, - з їхньою зовнішньою та внутрішньою громадськістю (Королько В. Г., 2003).

Така педагогічна технологія як «дебати» дає можливість ефективної фахової підготовки для всіх соціономічних професій у тому числі й фахівців з PR. Практична значущість цієї технології полягає в наступному:

- допомагає приймати оптимальні рішення з урахуванням наявних ресурсів, оцінювати факти та поєднувати їх у тенденцію, передбачати наслідки та результати дій з точки зору їх ефективності;
- оптимально вибудовувати розумовий процес, структурно виклавши свої думки, правильно використовувати логічні операції та конструкти, виявляти суперечності в реальних процесах та феноменах;
- накопичувати та систематизувати нові знання з різних галузей науки та інших сфер суспільного життя; сприяти формуванню системного бачення проблем.

Важливість цієї педагогічної технології для професійної підготовки полягає у формуванні ключових компетентностей майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю. А саме:

- вміння працювати в колективі, бути толерантними до протилежних думок, вислуховувати та розуміти контраргументи, виявляти повагу до людей - тобто налагодження внутрішньої комунікації;
- уміння усною мовлення та мистецтва переконання, складання текстів промов та публічних виступів з ними, вміння тримати себе перед аудиторією, уміння підтримувати зворотній зв'язок - налагодження зовнішньої комунікації.

Ці уміння набувають особливого значення у професійній діяльності майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю. Виникає необхідність у застосуванні педагогічної технології «дебати» саме в навчальному процесі в аудиторний час та у відповідності до змісту циклу навчальних дисциплін професійного спрямування у ВНЗ України. Викладачами кафедри зв'язків з громадськістю, психології та педагогіки Національного університету «Кієво-Могилянська академія» проф. В. Корольком, проф. А. Гірником, доц. М. Голубевою та іншими проводяться деякі аудиторні заняття з використання педагогічної технології «дебати» на магістерській програмі з професійної підготовки майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю.

Отже, педагогічна технологія «дебати» широко використовується в усьому світі не лише на шкільному рівні, а й на рівні коледжів та університетів.

Ця сучасна інноваційна педагогічна технологія є поліфункціональною і має використовуватися у сучасних вітчизняних ВНЗ не тільки в позааудиторний час. Потенціал цієї педагогічної до кінця не розкрито. Дебати мають виступати не допоміжною, а однією із провідних педагогічних технологій в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців соціономічних професій.

На нашу думку, використання педагогічної технології «дебати» в навчально-виховному процесі сучасних вітчизняних ВНЗ саме в аудиторний час та у відповідності до змісту циклу навчальних дисциплін професійного спрямування є необхідною умовою ефективної професійної підготовки майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю.

Сідун Л. Ю.

Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»

РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ В США

Проблема полікультурної освіти є актуальною для всіх країн світу, оскільки більшість з них характеризуються етнічною неоднорідністю. Це стосується й України, де проживає багато різних національностей і останнім часом, на жаль, спостерігається тенденція до загострення міжетнічної напруги. Тому, безперечно, питання полікультурної освіти вимагають ретельного вивчення.

Полікультурність будь-якого суспільства передбачає від індивіда розуміння й толерантного ставлення до людей, які мають відмінності в способі життя, переконаннях, діях, поведінці тощо. Таке розуміння можливе лише за умови сформованої в особистості полікультурної картини світу, яку треба розвивати з дитинства і, зокрема, у шкільному віці.

Зазвичай, полікультурну освіту розуміють як таку, що сприяє формуванню в особистості готовності до активної діяльності в сучасному соціокультурному середовищі, збереженню нею власної ідентичності, прагненню до поваги та розуміння інших культурно-етнічних спільнот, умінню жити в мирі і злагоді з представниками різних расових, етнічних, культурних, релігійних груп.

Загальні питання полікультурності, полікультурної освіти та виховання розглядаються в працях багатьох вітчизняних учених (Л. Голік, Л. Гончаренко, А. Зубко, Г. Дмитрієв, Т. Климченко, М. Красовицький, В. Кузьменко, І. Левченко, І. Мигович). Проте на сьогоднішній день теоретичні і практичні аспекти полікультурної освіти у вітчизняній науці досліджені недостатньо. Вважаємо, що більш глибокому осмисленню різних аспектів полікультурної освіти може сприяти вивчення зарубіжного досвіду, оскільки в багатьох зарубіжних країнах з цього питання є значні теоретичні напрацювання і практичні здобутки. До таких країн, в першу чергу, відносяться Сполучені Штати Америки, де питанням полікультурної освіти надається велика увага.

Основою теорії полікультурності або багатокультурної освіти, обґрунтованою американськими вченими Дж. Бенкс, С. Ньюто, К. Смітер, є ідея гармонійного поєднання етнічного і загальнонаціонального у розвитку особистості. Мета полікультурності – створення відкритого суспільства, в якому представники всіх груп (соціальних, культурних, етнічних) мають можливості для саморозвитку, самоактуалізації зі збереженням унікального культурного походження. Основними характеристиками плюралістичного